

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
CARLES FLO, director general
IVAN GRAU, director financer
ORIOI GALLISSÀ, director comercial
JOAN SERRA, director de producció
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

LA CONSTITUCIÓ DEL 1978 I EL
MODEL LINGÜÍSTIC DE L'ESTAT

Agustí Colomines
i Companys

Professor de la UB i director de la
Fundació Catalanista i Demòcrata
Trias Fargas

EN SÍNTESI

Bosses

Llengua i llibertat

Arran de la presentació del llibre *¿Libertad o coacción? Políticas lingüísticas y nacionalismos en España*, preparat per la factoria ideològica del PP, em va venir al cap un altre llibre, publicat l'any 2000 per Juan Ramón Lodares amb el títol d'*El paraíso políglota, Historia de lenguas en la España moderna contadas sin prejuicios* (Taurus). En aquesta combativa obra, que és qualsevol cosa menys un assaig sense prejudicis, Lodares ofería una visió distorsionada i interessada de la memòria històrica. Lodares va morir al cap d'un temps, però si encara fos viu segur que hauria participat encantat en aquest nou llibre que té com a objectiu presentar la normalització del català i de les altres llengües minoritzades a Espanya com una història de coaccions. Precisament, la idea de demostrar que el castellà no ha estat mai una llengua imperialista sinó que això és el que escampen malèvolament els nacionalistes perifèrics és d'ell. De Lodares és, també, una altra màxima tramposa: que la repressió contra el català, el basc i el galleg no va tenir mai el caràcter de genocidi lingüístic com la historiografia catalana, basca i gallega –i que ell qualificava de nacionalista– ha difós des dels anys de la Transició espanyola. La seva conclusió és avui compartida pels valedors de l'aznarisme lingüístic: *“La difusión de la lengua española no es un cuento de leyas que lo prohíben todo”*. Quin atac d'amnèsia més al·lucinant, oi? Els caldria llegir Antonio de Nebrija per comprendre la vocació expansiva de l'espanyol.

LES TESIS D'AQUESTA GENT recolzen en una premissa tramposa que diu així: com que el castellà interessa tothom, la seva defensa és “comuna” i, en canvi, com que els altres idiomes són “autònoms”, es redueixen a aquest àmbit. L'article 3 de la Constitució de 1978, és a dir la llei fonamental que regeix la democràcia espanyola, defineix el castellà com “la llengua espanyola oficial a l'Estat” i reserva l'oficialitat de les altres llengües –de fet, la cooficialitat– a l'àmbit restringit “de les respectives comunitats autònomes d'acord amb els seus Estatuts d'Autonomia”. Aquesta declaració legislativa s'ha traduït, a la pràctica, en un model lingüístic que podem anomenar de *bantustans*, a l'estil dels que hi havia a Sud-àfrica per a cada grup racial. Els ciutadans de les terres de parla catalana o d'Euskal Herria o de Galícia no necessiten salconduits per transitar entre una zona lingüística i una altra, però en qualsevol relació que vagi més enllà de la comunitat autònoma que els ha estat reconeguda no poden fer servir el seu idioma. I encara que definir un àmbit “domèstic” per al basc, el català i el galleg significa mantenir-los en un nivell de subordinació que n'afecta la pròpia supervivència, això també els sembla massa als Aznar, Pericay, Puig o Lodares, que s'erigeixen en defensors del castellà dins els límits del bantustan autònom amb llengua pròpia.

TOT PLEGAT FARIA RIURE SI NO FOS que estem parlant d'una injustícia que es vol capgirar per fer passar la víctima per botxí. És veritat que la majoria de les 6.500 llengües del món no tenen un reconeixement suficient de les administracions polítiques respectives i, a més, es tendeix a restringir-ne la inclusió als sistemes escolars o als mitjans

N. VAN DEN BERG

“El repte de les minories és aconseguir que un dia esdevinguin realitat els principis continguts en la Declaració Universal de la UNESCO sobre la diversitat cultural del 2001”

de comunicació, però que això sigui així a molts Estats de per tot arreu no avala la bondat de la desatenció. El repte de les minories és, en canvi, aconseguir que un dia esdevinguin realitat els principis continguts en la Declaració Universal de la UNESCO sobre la diversitat cultural del 2001. I què es defensa en aquesta declaració? Que la diversitat cultural –i per extensió la lingüística– és el principal patrimoni de la humanitat perquè contribueix a una “existència intel·lectual, afectiva, moral i espiritual més satisfactòria” per a totes les persones (article 3). A més, com ja advertia l'informe Delors sobre *L'educació per al segle XXI* (UNESCO, 1996), qualsevol sistema educatiu està abocat al fracàs si ignora o rebutja les llengües i cultures que han configurat la identitat i integritat de les persones i les comunitats, alhora que en provoca l'abandonament, amb l'excusa de la necessitat de capacitar les

noves generacions en el coneixement de llengües de relació internacional com ara el castellà. Només una educació basada en el pluralisme cultural garanteix la inclusió i la cohesió social, a més d'afavorir els intercanvis culturals.

DE RETÒRICA GARANTISTA n'hi ha hagut molta al llarg del temps. Però ha servit d'alguna cosa? No ho sé. Voldria creure que sí. És per això que els recomano que repassin l'*Informe sobre el desenvolupament humà 2004* que el Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) va dedicar a la “llibertat cultural en la diversitat del món d'avui”. A partir de les dades proporcionades pel projecte *Minories en perill* de la Universitat de Maryland, l'informe advertia que més de 5.000 grups ètnics diferents viuen als gairebé 200 Estats del món actual i que en dos de cada tres d'aquests Estats hi ha almenys una minoria ètnica, religiosa o lingüística que representa el 10% o més de la població. Què significa això? Doncs que tots els Estats del planeta són avui dia una mena de *melting pot* bigarrat dins dels quals pugnen per conviure races, religions, llengües, cultures, costums i tradicions sense que sovint obtinguin el reconeixement jurídic que eviti les antigues i persistents exclusions i les noves discriminacions. Això és el que volen esborrar Aznar i companyia amb les seves mentides. Aquesta és, també, la base de la llibertat: poder ser diferent des de l'equitat.

Marçal
Sintes

Aquest estiu vaig ser de vacances a Irlanda i anava a comprar en un supermercat d'una petita vila situada al centre de l'illa. Irlanda és un país pioner a Europa en la lluita per reduir la proliferació –que tots patim a casa nostra i fora d'ella– de les bosses de plàstic d'un sol ús. Estan fent un gran esforç i és per això que, si en sol·licites, la bossa l'has de pagar. Fer-les pagar ha donat, es veu, bons resultats. A la Xina i altres llocs també han optat per fer pagar per les bosses. Els governs espanyol i català estan rumiant mesures en aquesta direcció. Per tant, és probable que aviat també aquí calgui abonar uns quants cèntims per bossa. La meta seria fer-les desaparèixer per evitar els problemes mediambientals i la brutícia en ciutats, carreteres i camps que suposen. A més de fer pagar, el supermercat irlandès d'aquest estiu s'ha empecat una altra mesura, que tal vegada pot semblar un punt estranya, però que vaig comprovar que funciona a plena satisfacció. El que fa és conservar les caixes de cartó en què arriben els aliments i productes.

Els empleats les apilen vora la sortida i les ofereixen gratuïtament. N'hi ha de diferents mides i formes. En comptes d'agafar bosses, molts parroquians col·loquen les coses en una o dues caixes, van fins a l'aparcament i desen les caixes en el maleta –a sobre les caixes presenten l'avantatge de no abocar el seu contingut–. La gent no empra bosses i, de passada, el súper es desembarassa de les caixes de franc. Aprofito per brindar la idea als centres comercials i, per descomptat, també a les nostres autoritats.

m.sintes@hotmail.com